

Nuorisoalan tutkimustieto on poikkeuksellisen moniäänistä

Nuorisotutkimusseura osoitti opetus- ja kulttuuriministeriön ministereille avoimen kirjeen 29.8.2024 (<https://nuorisotutkimus.fi/avoin-kirje-opetus-ja-kulttuuriministerion-ministereille-alkaa-leikatko-suomen-tulevaisuudesta/>) Kirjeessä esitettiin huoli syyskuun 2024 budjettiriihestä ja mittavista nuorisoalan järjestöjen leikkauksista. Kirjeessä nostettiin myös esiin se, ettei nuorisoalaa koskevaa tietopohjaa käytetä leikkausten vaikutusten arvioimeksi. Näyttääkin siis siltä, ettei laajaa ja jatkuvaa nuorisoalan tiedontuotantoa hyödynnetä leikkauksista päätettäessä eikä nähdä rahoituksen arvoisena. Leikkaukset kohdistuvat sekä suoraan tutkittuun tietoon perustuvan toiminnan edellytyksiin että järjestöjen tutkimustiedon tuottamiseen.

Suomessa nuorisoalan järjestöillä on poikkeuksellisen vahva rooli tutkimustiedon tuottamisessa. Muiden muassa Nuorisotutkimusseura ja Opiskelijoiden tutkimussäätiö Otus tuottavat vuosittaisia tiedonkeruita ja julkaisuja. Nuorisoalan järjestöt ovat mukana lukuisissa yhteistyö- ja tutkimushankkeissa tutkimuslaitosten, ministeriöiden ja korkeakoulujen kanssa. Nuorisotutkijat liikkuvat luontevasti roolista toiseen ja osallistuvat aktiivisesti kehittämis- ja vuorovaikutustyöhön.

Voisikin väittää, että nuorisoalan tutkimustieto on tietorakenteeltaan poikkeuksellisen moniäänistä. Nuorisotiedon episteeminen luonne muotoutuu nuorten elämämaailman valottamisesta vallan, sosiokulttuuristen ympäristöjen ja kasvun sekä kehityksen tarkastelukulmin yhdessä nuorisotutkijoiden, nuorisotyön tekijöiden ja nuorten kanssa. Samalla se rakentaa kuvaa niistä keinoista, joilla turvataan nuorten hyvinvointia.

Tähän tietoon perustuvaan kuvaan nuorista mahtuu myös riskitekijöitä, jotka kuormittavat ja kasautuvat tiettyjen nuorten elämään. **Anna-Sofia Holappa, Eine Pakarinen ja Aini Pehkonen** tarkastelevat tämän numeron avaavassa tutkimusartikkelissaan sitä monimutkaista ja monensuuntaista prosessia, jossa joillekin nuorille kerrostuu muita useammin yhteiskunnan marginaaliin johtavia huono-osaisuuden tekijöitä. Erityisen huomionarvoista on, että huono-osaisuuden kasautumista katkaiseva tuki ei paikannu vain yhteen tahoon, vaan tukea saatetaan tarvita oppimiseen, päihteidenkäyttöön, taloudelliseen tilanteeseen tai mielenterveyden tukemiseen. On selvää, että monitahoisissa vaikutusketjuissa nuorisoalaan kohdistuvien leikkausten vaikutusten arviointi nuorten hyvinvoinnille on äärimmäisen hankalaa ja sen tekemättä jättämisestä leikkausten alla tulee itsessään yksi merkittävä riskitekijä nuorten huono-osaisuuden kasautumiseen.

Kuva siitä, mikä on nuorille 'hyvää elämää' ja mitkä tekijät siihen johtavat, voi kuitenkin olla myös nuorisotutkimuksen kriittisen tarkastelun alla. **Susanna Ågren** kuvaa lektiossaan, millaisia odotuksia ja ideaaleja ammatillisesta koulutuksesta valmistuneisiin nuoriin kohdistuu työntekijäkansalaisina. Työkeskeisessä yhteiskunnassa nuoren osallisuus on tehokasta palkkatyöhön kiinnittyvää työmarkkinaosallisuutta, johon suhteutettuna nuoret joutuvat neuvottelemaan yhä uudelleen kansalaisuutensa, osallisuutensa ja arvostuksensa. Nuorille toive osaamisen tuomasta ammattitaidosta ja sen tuomasta varmuudesta voivat olla ristiriidassa ammatillisten opintojen jälkeisen työelämän työsopimusten ja työn arvostusten kanssa. Ågrenin väitöstutkimukseen liittyen herää myös kysymys siitä, millaisia vaikutuksia ammatillisen koulutuksen yhä laajenevilla leikkauksilla on nuorten ammatti-identiteetin, ammattitaidon ja ammatillisen arvostuksen kehittymiselle.

Nuorisotutkimus tekee myös näkyväksi tarvetta tunnistaa nuorten moninaisuutta. **Minna Laiti** keskustelee sateenkaarinuorten kohtaamista tarkastelevan väitöstutkimuksensa lektiössä sateenkaari-inkluusiivisen kouluterveydenhuollon edellytyksistä. Sateenkaarinuorten yhdenvertaiset edellytykset hyvinvointiin vaativat palveluilta herkkyyttä tunnistaa jokaiselle nuorelle hänen oikeuksiensa mukaisesti omaa terveyttä ja hyvinvointia koskevaa tietoa ja tukea. Kuten **Heli Maukonen, Sirpa Kärkkäinen, Katariina Waltzer ja Marjorita Sormunen** katsauksessaan kodin ja koulun yhteistyöstä terveyden edistämisessä esittävät, terveyden lukutaito edellyttää eri toimijoiden yhteistyötä ja nuorten tarpeista lähtevien toimintatapojen löytämistä, tarkastelua ja uudelleenmuokkausta. Nuorisoa koskeva tiedontuotanto on myös tätä eli olemassa olevien, sinällään hyvää tarkoittavien, palveluiden työtavoissa piilevien ajattelu- ja työtapojen kriittistä tarkastelua ja niihin löydettyjen ratkaisujen arviointia.

Nuorisotutkimuksen luonteeseen kuuluu myös nuoriin kohdistuvan ”huolipuheen” analyytinen jäsentely. Uudet asiat, kuten digipelaaminen, brändit tai kännykkäkäyttäytyminen, ovat nuorille samanaikaisesti uhkia ja mahdollisuuksia. Nuorisokulttuureiden monet muodot voivat lisätä luovuutta, taitoja, vertaisuutta tai hyvinvointia, mutta ne voivat myös sisältää haitallista kilpailua, ulossulkemista, riippuvuutta tai terveyshaittoja. Tässä numerossa **Lasse Siurala** jatkaa hiljattain julkaistun *Nuorisotutkimus*-lehden Nuoret pelikulttuureissa -teemanumeron aiheesta. Katsauksessa tehdään näkyväksi digipeliriippuvuuden haitallisuudesta kertovia tutkimuksia sekä haittojen ehkäisyyn liittyviä keskusteluita. Ajankohtaisten teemojen, kuten digipelaamisen, valottaminen eri näkökulmien avulla saattaa tuoda näkyviin ’positiivisuusvinoumaa’, jossa tutkimusta ohjaa eräänlainen kielteisten vaikutusten näkemättä jättäminen. **Kirsi Heiniö, Lilian Norberg, Janne Poikolainen ja Minna Autio** puolestaan nostavat kirjoituksessaan esiin nuoren brändeihin ja kuluttamiseen liittyvien reaktioiden kahtalaisuutta. Yhtäältä lasten ja nuorten kuluttajuuteen voidaan kohdistaa ’huolipuhetta’ markkinakoneiston haavoittavuudesta tai niiden stereotyyppisiä rakentavista tai ulossulkevista vaikutuksista, tai toisaalta nähdä ne kuluttaminen yhteenkuuluvuuden ja hyvinvoinnin lähteinä. Nuorisoalan tutkijoiden moniäänisyys palvelee esimerkkien kaltaisten ’positiivisuusvinoumia’ tai erilaisia näkökulmia koskevien keskustelujen löytämistä ja käymistä, jolloin nuorisotutkimus itsessään jatkuvasti korjaa, täydentää ja tasapainottaa huolipuhetta.

Nuorisotiedon tuottaminen pyrkii tarjoamaan uudenlaisia ajattelumalleja nuorista ja nuorten kanssa. Kuten **Merja Kylmäkoski** katsauksessaan kuvaa, nuorisotutkimuksen tavoitteeseen tehdä näkyväksi uusia tulevaisuuden ajattelurakennelmia soveltuvat hyvin osallistavat ja tulevaisuudentutkimusta soveltavat menetelmät. Kylmäkoski tarjoilee lukijoille katsauksen Delfoi-menetelmään planetaarisuuden näkökulmasta, ja tekee samalla näkyväksi, miten nuorisotutkimusta motivoi nuorten, nuorisotutkijoiden, nuorisotyön toimijoiden ja päättäjien ajattelurakenteiden yhteisen ymmärryksen lisääminen. Nuorten tulevaisuuskuviin ja niitä määrittävien näkökulmien eri toimijoita osallistavat menetelmät ja toimijoiden yhteen tuominen ovat ensisijaisen tärkeitä.

Nuorisotutkimus paitsi tekee näkyväksi nuorten tukemisen, myös aktiivisesti etsii tapoja kuvata heissä ilmenevää kestäväää tulevaisuutta. Suomessa olisi poikkeuksellisen hyvät edellytykset arvioida nuorisoalan toimijoihin liittyvien leikkauksien suoria ja välillisiä vaikutuksia. Nuorisoalan leikkaukset heikentävät keinoja paikata jo tunnistettuja hyvinvoinnin vajeita nuorisojärjestöjen toiminnassa sekä edellytyksiä ymmärtää paremmin, minkälaista toiveikasta ja kestäväää tulevaisuutta nuorisoala pystyy vahvistamaan.

Mira Kalalahti ja Anna-Maija Niemi